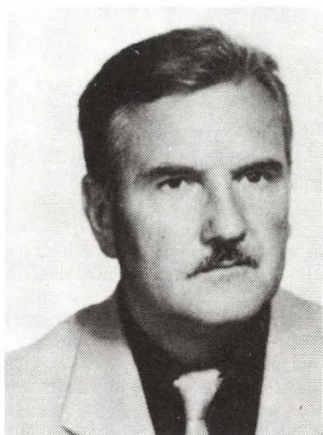

DR. LENGYEL IMRE ANDRÁS 1934 — 1992

A halál, az elmúlás mindig nagyon megrendítő, de különösen az, amikor egy kollégától, egy kiváló szakembertől, a szó nemes értelmében egy EMBERTől kell utolsó földi búcsút venni.

Dr. Lengyel Imre egyetemi tanár 1934. szeptember 11-én Budapesten született. Édesapja jónévvű nemzetközi jogász volt. A szülők nagy gondot fordítottak fiúk nevelésére, aki már kisgyermek korában Angliában ismerte meg az idegen nyelvet. Az ott eltöltött tíz év alatt szerzett nyelvtudás később is hatással volt életére.

Tízennégy éves korában középiskolai tanulmányait a budapesti Árpád Gimnáziumban folytatta. Ezek az évek a hagyománytisztelő és hazaszeretettel mélyítették el benne. Középiskolai tanulmányait követően a budapesti Orvostudományi Egyetemre iratkozott be, ahol 1958-ban avatták orvosá.

Érdeklődése már ekkor széles körű és a tudomány művelése felé irányult. 1955 — 1957 között demonstrátorként ismerkedett az oktató- és kutatómunka alapelemeivel. Két diákkori konferencián szerepelt eredményesen, és részt vett a Donáth Tibor által szerkesztett "Anatómiai nevek magyarázata" című könyv előkészítésében. Ekkor kapcsolódott be a laboratóriumi fluoreszcensz-mikroszkópos vizsgálatokba. 1957. december 1-től az Anatómiai Intézet központi gyakoromoka volt. Egyetemi tanulmányait befejezve gyakornokként ok-

tatta a magyar, illetőleg az angol anyanyelvű afrikai hallgatókat. 1960-ban "Az orvosi laboratóriumi asszisztensek kézikönyvé"-nek szövegtani, kórszövegtani, hisztokémiai és hisztotechnikai fejezeteit írta meg. Ekkor kezdett el behatóbban foglalkozni a csontszövet morfológiájával, bio- és hisztokémiájával.

1960. október 1-től, mint klinikai orvost a SOTE I. sz. Belgyógyászati Klinikájának röntgen osztályára helyezték át, ahol 1964. december 31-ig dolgozott. Eredményes csontvizsgálatai alapján az utrechti és mainzi egyetemeken tartott előadásokat.

1965. január 1-től egyetemi tanáregédként a pestszentimrei szakosított körzeti rendelőintézetbe kérte áthelyezését, ahol 1977 májusának végéig dolgozott körzeti orvosként. Ezután több hónapos betegségen esett át, majd munkáját a pestszentimrei Szakorvosi Rendelőintézet Központi Laboratóriumában folytatta. Közben 1978-ban laboratóriumi szakképesítést szerzett.

1980-ban visszatért a Semmelweis Orvostudományi Egyetem kötelékébe, ahol az Ér- és Szívsebészeti Klinika diagnosztikai laboratóriumát vezette 1992. július 15-én bekövetkezett haláláig.

Lengyel Imre már korán, egyetemi hallgató korában megkezdte kutatásait, amelyeket a gyakorló orvos számára talán csak hobbynak tűnő területen végzett. Az ásatag csontok kémiai összetételének változásával, a csontváz nemének kémiai (citráttartalom) módszerekkel történő meghatározásával és a csontok ABO vércsoport tulajdonságainak megállapításával foglalkozott. Ehhez indítatását Nemeskéri János antropológustól kapta. Ezzel a hazai paleoserológiai — paleooszteológiai tudományterület megalapítója lett. Ezeket a kutatásokat eleinte a Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézetének külső munkatársaként, majd önállóan végezte. Így került kapcsolatba a Természettudományi Múzeum Embertani Tárával és a szegedi József Attila Tudományegyetem Embertani Tanszékével. Utóbbi helyen 1971-től hét féléven át tartott előadásokat és gyakorlatokat.

Publikációs tevékenységének kezdete 1958-ra nyúlik vissza és azóta nagyon intenzívvé vált. Különösen jelentős ebből a szempontból az 1963-as év, amikor részben önálló, részben Nemeskéri Jánossal közösen megjelentetett közleményeiben a paleoserológiai — paleooszteológiai vizsgálatok elméleti alapjait foglalta össze, de már konkrét eredményekről is beszámolt. Munkájának intenzitására jellemző, hogy 1963 és 1983 között mintegy 90 cikke jelent meg angol, német, spanyol, francia és magyar nyelven. Mintavétel a korai neolitikumtól a XIX. század elejéig tart, mintegy 6000 évet ölel át, és 10 000-nél több vizsgálata világviszonylatban is egyedülálló. Ezt a nagy teljesítményt angol és német nyelvtudásának, valamint orosz és spanyol nyelvismeretének is köszönhet.

Mivel régészeti hiteles leletegyütteseket választott, melyek nagyobb része antropológiai szempontból is feldolgozott, lehetővé vált eredményeinek komplex módszerekkel történő összehasonlítása. Eredményei gazdagították a különböző populációk etnikai kérdéseinek megvilágítását, az egykori társadalmi szerkezetek rekonstrukcióját, a temetőkön belüli etnikai kérdések eldöntését (a genealógiai meghatározásokat).

Tudományos életének egyik jelentős állomása volt 1976, amikor az előző évben megjelent "Paleoserology" című könyve alapján a biológia tudomány kandidátusa fokozatot nyerte el. 1983-ban "Paleoserológiai vizsgálatok eredményeinek populációs genetikai értékelése" című disszertációjával a biológiai tudomány (genetika) doktora fokozatot érte el.

Tudományos munkáját mindig a naprakész elméleti felkészültség, módszereinek állandó tökéletesítése és a permanens adatgyűjtés jellemezte.

Lengyel Imre ezen túlmenően oktatott a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen, a szegedi József Attila és a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen. Ez utóbbit a postgradualis antropológus/humánbiológus szakképzés keretében a "Paleoserologia" tárgyat adta elő; ez minőségileg immár utolsó egyetemi előadásorozatának.

Sokoldalú munkásságának eredményeként 1979. szeptember 1-én az Eötvös Loránd Tudományegyetemtől címzetes egyetemi docensi címet, majd a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen egyetemi tanári kinevezést kapott. Életének utolsó néhány évében a SOTE Ér- és Szívsebészeti Klinikája Laboratóriumának vezetőjeként tevékenykedett. Résztvevője volt az első magyar szívatültetéseket végző teamnek.

Lengyel Imre több hazai és külföldi társaság tagja volt. Így – többek között – 1970 óta a Magyar Tudományos Akadémia Antropológiai Bizottságának, 1980-tól a Biokémiai Bizottság Klinikai – Kémiai Munkacsoportjának, a közelmúltban megalakult Széchenyi Társaságnak, ahol az értelmiségi klubot vezette. Jóllehet, korábban nem foglalkozott politikával, a rendszerváltás után, 1990 óta bekapcsolódott a Kereszténydemokrata Néppárt két szekciójának a munkájába is, ahol vezetőként működött. Tagjai sorába választotta az International Association of Human Genetists és a Paleopathology Association.

Külföldi kapcsolatai is kiterjedtek voltak. A korábbi NDK Akadémiájának Régészeti Intézetével, a Humboldt Egyetem, az újvidéki, az utrechti és a pisai egyetemek Embertani Intézeteivel, a torontói Royal Ontario Museummal, a villanovai Egyetem Régészeti és Művészettörténeti tanszékével, a washingtoni Smithsonian Institute-tal és még számos más külföldi intézménnyel volt aktív kapcsolata. Sok előadást tartott külföldi kongresszusokon (1979, 1982 Olaszország; 1980 Anglia, Franciaország, Hollandia; 1981 Kanada, NSZK).

1978-ban a Wenner-Gren alapítvány, 1980-ban a Centre National de la Recherche Scientifique emlékéremmel ismerte el munkásságát.

Életéről nagyon nehéz teljes képet nyújtani. A halkszavú, mindig segítőkész, szeretettel macsómozgásának nevezett kolléga, barát, igazi – a szó szoros értelmében vett – ember volt. A nehéz időkben nem hirdette, de 58 éve alatt élte a protestáns keresztény ember életét. Az utóbbi három év tette lehetővé felkészültségének, intelligenciájának, tettrekészségének kibontakozását. Nem csupán a tudomány, hanem a mindennapi élet terén is akart alkotni. Tervezett egészségügyi elképzeléseit, sajnós, a sírba vitte.

Kissé zárkózott, mégis példakép volt az emberekkel való kapcsolataiban. Nagyon szerette szüleit. Édesanyja halála a szűkebb családdal való utolsó emberi kapcsolat megszakítását jelentette, de csak haláláig. Hamvait szülei sírjában helyezték örök nyugalomra.

E sorok írójának többször volt alkalma magyar vagy csodálatosan szép angol nyelvű előadásait hallani, melyek a tárgyyszerűség, a tömörség, a logikus felépítés mellett mindig tartalmaztak új információkat. Sem a magánéletben, sem a tudományos vitában hangos szavát nem lehetett hallani, de érvei mindig meggyőzőtök hallgatóit.

Nehéz elhinni, hogy egy fatális műszaki hiba miatt bekövetkezett autóbaleset vetett véget ennek a gazdag életnek, és elrabolta tőlünk a halál földi életének teljében, amikor még minden bizonytalanság a tudomány és a közélet terén oly sokat tehetett volna.

Szakképzettségét tekintve orvos volt, de szorosan kapcsolódott a régészeti, antropológiai kutatásokhoz. Emlékét a magyar antropológia munkáiban is megőrzi.

Búcsúszom Tőle Khajján Rubáját költő soraival:

*"Élet és Halál közt dús gyümölcsbe ért
lelkem ágában sok fanyar Miért;
csak az Ember marad örök titok:
Miért él, ha meghal?
S miért hal meg, ha élt?"*

Isten veled Imre, gazdag életed szolgáljon példaképül az utókor számára.

Farkas Gyula